

روش‌های معرفی اسلام ناب محمدی ﷺ در جهان معاصر

فاطمه بیطرف*

چکیده

تحقیق پیش رو، به بررسی روش‌های معرفی اسلام ناب محمدی در جهان معاصر می‌پردازد. با توجه به آیات و روایاتی که در زمینه احیای امر اهل بیت علیهم‌السلام وجود دارد، ضرورت این امر احساس می‌شود. لذا این وظیفه‌ای است که بر دوش همگان می‌باشد. البته در این بین، نقش عالمان دینی پررنگ‌تر است.

روشن است که امروزه عواملی از جمله اسلام‌هراسی که از جانب غرب اعمال شده است، مانع بیداری اسلامی در برخی کشورها شده و برای جلوگیری از این گونه موارد، مسلمانان وظیفه دارند با روش‌های کارآمدی همچون چاپ کتاب‌های اسلامی، ساخت مساجد، ساخت فیلم، مکاتبه با سایر کشورها و مواردی از این قبیل، اسلام را به جهانیان معرفی کنند. در این تحقیق با استفاده از روش کتابخانه‌ای به جمع‌آوری اطلاعاتی در این زمینه پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: اسلام‌هراسی، اسلام ناب، جهان معاصر، تبلیغ، عالمان دین.

*. طلبه سطح دو مؤسسه علمی تحقیقی مکتب نرجس علیها‌السلام.

طرح مسأله:

با توجه به وقایعی که در جهان امروز در حال رخ دادن است از تشکیل گروه‌های تکفیری همچون داعش که ادعای خلافت جهانی دارد و خود را دولت اسلامی می‌نامد و همچنین با توجه به امواج به وجود آمده در دنیا در راستای اسلام هراسی و با وجود حق بودن دین اسلام، ما مسلمانان وظیفه داریم در مقابل این امواج ایستاده و تلاش خود را در زمینه احیای اسلام ناب محمدی در جهان معاصر به کار ببریم.

در شناسایی اسلام ناب، سراغ کلام/امام خمینی علیه السلام می‌رویم که فرمود: «اسلام پابرهنگان، اسلام مستضعفین، اسلام رنج‌دیدگان، اسلام عارفان مبارزه‌جو، اسلام فقرای دردمند، اسلام تازیانه خوردگان تاریخ محرومیت‌ها» (اصفهانیان، ۱۳۹۱، ص ۸۲).

در سال ۱۳۶۸ که دست جور و عدوان، برای دومین بار راه خانه خدا را بر مسلمانان خداجوی ایران بست و به حساب آمریکا و اسرائیل، بر ملتی که برترین پرچم مبارزه با شیطان بزرگ و دولت غاصب دست‌نشانده‌اش را برافراشته است، جفا روا داشت، امام خامنه‌ای فرمودند: «این جاست که سخن امام فقید ما، آن داعی الی‌الله و فانی فی‌الله آشکار می‌شود که اسلام را به اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم و اسلام امریکایی تقسیم می‌کرد. اسلام ناب محمدی، اسلام عدل و قسط است؛ اسلام عزت و اسلام حمایت از ضعفا و پابرهنگان و محرومان است؛ اسلام دفاع از حقوق مظلومان و مستضعفان است؛ اسلام جهاد با دشمنان و سازش‌ناپذیری با زورگویان و فتنه‌گران است؛ اسلام اخلاق و فضیلت و معنویت است» (khamenei.ir، ۱۳۶۸/۴/۱۴ پیام به کنگره عظیم حج).

با توجه به مطالب ذکر شده این تحقیق، درصدد پاسخ به این سؤال است که چه روش‌هایی برای معرفی اسلام ناب وجود دارد تا بتوان با استفاده صحیح از آن‌ها، به وسعت کشورهای اسلامی و تعداد مسلمانان افزود. در این زمینه می‌توان این نظریه را دارد که عواملی همچون تصویرسازی، ارائه الگوها، ساخت مساجد و مواردی از این قبیل می‌تواند در این معرفی مؤثر واقع شود.

بدین منظور این تحقیق ابتدا نقش عالمان دین را در زمینه احیای دین اسلام مختصراً بررسی می‌کند و سپس به روش‌های معرفی آن می‌پردازد.

در این تحقیق، از مقاله حجت‌الله بیات، تحت عنوان «ضرورت تبلیغ دین از رسانه‌های نوین» استفاده شد که تنها به بخشی از روش‌ها - تبلیغ از طریق رسانه - در زمینه معرفی اسلام پرداخته شده بود. همچنین، مقاله صالح/صغری و مسعود کوثری، با عنوان «وبلاگ‌های دینی روحانیان در ایران، ارزیابی الگوی هرم سه سطحی»، نیز تنها به بخش فضای مجازی پرداخته است. اما در تحقیق پیش رو، هم به بررسی شیوه‌های تبلیغی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و هم شیوه‌های مدرن پرداخته شده است.

احیای اسلام

در روایات فراوان آمده که گردهم آیی مؤمنان و تشکیل جلسه آنان، موجب احیای امر اهل بیت علیهم السلام می‌گردد. برای نمونه، از امام صادق علیه السلام نقل شده است که به فضیل فرمود: «آیا با هم می‌نشینید و حدیث می‌گویید؟ او در پاسخ گفت: بلی. امام علیه السلام فرمود: همانا من این مجالس را دوست دارم، پس امر ما را احیا کنید. خدا رحمت کند کسی را که امر ما را احیا کند. یا فضیل! کسی که ما را یاد کند، یا در نزد او ما یاد شویم و از دو چشم او به اندازه بال مگسی اشک بیرون آید، خداوند گناهانش را می‌آمرزد، هرچند بیشتر از کف آب دریا باشد». (بحارالانوار، ج ۴۴، ص ۲۸۲) از امام باقر علیه السلام نیز روایت شده: «گردهم آید و ما را یاد کنید، فرشتگان اطراف شما جمع می‌گردند. خدا رحمت کند کسی را که امر ما را احیا کند» (وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۲).

در این راستا می‌توان به قیام امام حسین علیه السلام اشاره داشت. از جمله آثار مهم سیاسی و اجتماعی قیام حسینی، آشکار ساختن اسلام صحیح و احیای امر به معروف و نهی از منکر بود. امام حسین علیه السلام با قیام خود اسلام اموی و دین یزیدی را از اسلام ناب محمدی جدا نمود. آنچه به نام اسلام مطرح بود، همه را متفی کرد و آنچه از اسلام محمدی صلی الله علیه و آله فراموش و یا انکار شده بود، احیا نمود (بی‌نام، مهیار).

نقش عالمان دینی در احیای اسلام

امام خمینی ره در مقام بیان نقش عالمان دینی می‌فرماید: «تردید نیست که حوزه‌های علمیه و علمای متعهد در طول تاریخ اسلام و تشیع، مهم‌ترین پایگاه محکم اسلام در برابر حملات، انحرافات و کجروی‌ها بوده‌اند. علمای بزرگ اسلام در همه عمر خود، تلاش نموده‌اند تا مسائل حلال و حرام الهی را بدون دخل و تصرف، ترویج نمایند» (امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۲۱، صص ۸۸-۸۹).

باید دانست که روحانیت در اسلام، به ویژه در مذهب تشیع، رکنی اساسی است که از رهگذر آن می‌توان، شاهد گسترش اسلام و تحقق اهداف دین بود. جست و جوی کارکرد نهاد روحانیت نشان می‌دهد که این قشر در روند زمینه‌سازی و تحقق اهداف متعالی دین، در ابعاد معرفتی، اخلاقی، رفتاری، اجتماعی و سیاسی تلاش داشته است. «روحانیت در ابعاد زیر مؤثر بوده: بازسازی مداوم دین و آموزش اندیشه و فرهنگ دینی به جامعه، بستر سازی برای تربیت فردی و جمعی در فضای ارزش‌های الهی، مصونیت بخشیدن به جامعه از رهگذر دگرگونی در ساختار سیاسی و هدایت نظام به سمت حاکمیت حق و عدل، تبلیغ، تذکر و کوشش در جهت استمرار عینی آموزه‌های دین» (ذوعلم، ۱۳۸۵، صص ۴-۶).

به نظر می‌رسد اسلام و به خصوص شیعیان می‌توانند توانایی‌های نهفته در اندیشه اسلام ناب را به دنیا عرضه کنند و به‌جد، خواستار هدایت نوع بشر در دوران معاصر باشند. امروز جهان، تشنه اسلام ناب محمدی است؛ پس باید جهان را به سوی حاکم شدن معیارهای اسلامی که کاملاً انسانی و مترقیانه است، هدایت کرد. اگر اسلام آن‌گونه که هست به ضمیر و باطن افراد معرفی شود، اگر معاند و کینه‌توز نباشند و وجدان بیدار آن‌ها همچنان در پی معرفت ناب و اصیل و انسانی باشد، قطعاً آن را با آغوش باز خواهند پذیرفت. «پس باید از یک سو با عرضه اسلام ناب، مفاهیم اصیل آن را تبیین و جهان را با دیدگاه جهانی اسلام آشنا تر کرد و از سوی دیگر، با ارائه طرح‌های بلندمدت و زمان‌شناسی

مناسب، تدابیری برای دست کم صد سال آینده اتخاذ کرد. حوزه‌های علمیه، به خصوص هرم مدیریتی حوزه، باید برخوردی فعال‌تر با مفاهیم جدید مانند جهانی‌شدن، دموکراسی اسلامی و مفاهیمی از این دست داشته باشند» (سیدیان، ۱۳۹۰، صص ۱۳-۲۷).

عوامل پیشرفت اسلام در زمان پیامبر ﷺ

یکی از ابزارهای موفقیت رسول خدا ﷺ استقامت و پایداری بود. آن حضرت از نظر روحی در راه تبلیغ رسالت خود، به اندازه‌ای قوی بود که اگر همه جهان را هم به ایشان می‌دادند که از تبلیغ دین دست بردارد، نمی‌پذیرفت. یکی دیگر از عوامل گسترش اسلام و رسالت رسول خدا ﷺ داشتن یارانی مخلص و وفادار بود که حاضر بودند همه چیز خود را برای تحقق اهداف ایشان فدا کنند. یکی دیگر از عوامل مهم موفقیت رسول خدا ﷺ امداد غیبی بود و هر جا کار از کنترل آن حضرت خارج بود، امداد غیبی به کمک ایشان می‌آمد (ر.ک: مرتضوی، ۱۳۸۷، صص ۱۸-۱۹).

بیداری اسلامی در جهان معاصر

«اسلام ستیزی واژه‌ای است که به ترس غیرمنطقی یا تعصب نسبت به مسلمانان و اسلام اشاره می‌کند. اقدامات و اعتقاداتی که نوعاً به عنوان اسلام ستیزی معرفی می‌شوند، گستره وسیعی از تبعیضات نظام‌مند تا خشونت‌های فیزیکی را در بر می‌گیرند. جرایم مبتنی بر تنفر از مسلمانان، سخنان تحریک‌کننده بر ضد آن‌ها و برخی انتقادات از مسلمانان و اسلام نیز عموماً اسلام ستیزی نامیده می‌شود» (بی‌نام، (هولوکاست) بی‌تا، ص ۸۷).

اگر چه اسلام‌هراسی و اسلام ستیزی، پدیده تازه‌ای در غرب نیست اما امواج جدید آن، پروژه‌ای کاملاً هدفمند و طراحی شده از سوی صهیونیسم بین‌المللی می‌باشد. اولین موج آن به صورت مشخص از اواخر دهه ۸۰ میلادی آغاز شده و چرایی عملیاتی شدن آن نیز به پیروزی انقلاب اسلامی و تحولات گسترده منبث از آن در جهان اسلام و مناسبات بین‌المللی باز می‌گردد. این موج، همزمان با شکل‌گیری موج اول بیداری اسلامی در دهه ۸۰ میلادی به عنوان یک راهبرد مهم در دستور کار نظام سلطه و رسانه‌های وابسته به آن قرار گرفت، که در این ارتباط می‌توان به انتشار کتاب موهن «آیات شیطانی» توسط سلمان رشیدی اشاره کرد. دومین موج، پس از حادثه ۱۱ سپتامبر و انفجارهای نیویورک و واشنگتن عملیاتی شد. نظام سلطه سعی دارد تا در موج سوم، با ایجاد انفعال در مسلمانان نسبت به اهانت‌های مکرر به مقدسات اسلامی یا ایجاد واکنش‌های غیرمعقول، بازی برد برد برای خود طراحی و اجرا کند. آن‌ها با چاپ مجدد کاریکاتورهای موهن علیه پیامبر اعظم ﷺ اظهارات موهنانه رود پارسل، کشیش یکی از کلیساهای بزرگ آمریکا و حامی جان مک‌کین نامزد جمهوری خواهان آمریکا، علیه ذات اقدس الهی و مقدسات اسلامی، پخش ویژه برنامه‌ای از سوی شبکه آمریکایی فاکس نیوز مبنی بر بزرگ‌نمایی خطر اسلام و دست داشتن مسلمانان در انفجارهای لندن و اسپانیا و همچنین ساخت فیلم ضد قرآنی «فتنه» ساخته گریت ویلدرز هلندی، فاز جدیدی را شروع کرده‌اند (ر.ک: دیوسالار، مهر ۱۳۹۰، ش ۳۱۱).

امام خمینی می‌فرماید: «آمریکا و استکبار در تمامی زمینه‌ها افرادی را برای شکست انقلاب اسلامی در آستین دارند. در حوزه‌ها و دانشگاه‌ها مقدس‌نماها را که خطر آنان را بارها و بارها گوشزد کرده‌ام. اینان با تزویرشان از

درون محتوای انقلاب و اسلام را نابود می‌کنند، این‌ها با قیافه‌های حق به جانب و طرفدار دین و ولایت، همه را بی‌دین معرفی می‌کنند. باید از شر این‌ها به خدا پناه بریم و همچنین کسانی دیگر که بدون استثنا به هر چه روحانی و عالم است، حمله می‌کنند و اسلام آن‌ها را اسلام آمریکایی معرفی می‌نمایند، راهی بس خطرناک را می‌پویند که خدای ناکرده به شکست اسلام ناب محمدی منتهی می‌شود» (امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۲۰، ص ۲۳۵).

اما با تمام این توصیف‌ها رهبر معظم انقلاب می‌فرماید: «گسترش موج بیداری اسلامی در دنیای امروز، حقیقتی است که فردای نیکی را به امت اسلامی نوید می‌دهد. از سه دهه پیش که با پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل نظام جمهوری اسلامی، این خیزش پر قدرت آغاز شد، امت بزرگ ما بی‌وقفه پیش رفته، موانعی را از سر راه برداشته و سنگ‌هایی را فتح کرده است. پیچیده‌تر شدن شیوه‌های دشمنی استکبار و تلاش پرهزینه‌ای که در مقابله با اسلام می‌کند نیز به دلیل همین پیشرفت‌هاست. تبلیغات و سیع دشمن در جهت اسلام‌هراسی، تلاش شتاب‌زده‌ای که برای ایجاد اختلاف میان فرقه‌های اسلامی و برانگیختن تعصب‌های فرقه‌ای می‌کند، دشمن تراشی‌های کاذب از شیعه برای سنی و از سنی برای شیعه، تفرقه‌افکنی میان دولت‌های مسلمان و کوشش برای تشدید اختلافات و تبدیل آن به دشمنی‌ها و معارضه‌های لاینحل، استفاده از سازمان‌های اطلاعاتی و جاسوسی برای تزریق فساد و فحشا میان جوانان، همه و همه واکنش‌های سرآسیمه‌گون و آشفته در برابر حرکت متین و گام‌های استوار امت اسلامی به سوی بیداری و عزت و آزادی است» (khamenei.ir، ۱۳۸۹/۸/۲۴).

تبلیغ و مبلغان

حال با توجه به این مطالب، آیا مسلمانان باید سکوت اختیار کرده و یا این که درصدد معرفی هر چه بیشتر و واقعی‌تر اسلام به جهانیان باشند؟ قطعاً برای جلوگیری از نابودی اسلام و رساندن صدای این دین آسمانی به همه جهانیان باید گام‌های محکمی برداشت که در این راستا، درس آموزترین رفتار در تبلیغ و ابلاغ رسالتی که بر دوش همه ماست، رفتار و کردار پیامبر عظیم‌الشان اسلام حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی ﷺ و سیره پر فروغ و روشن ائمه معصومین علیهم‌السلام است.

رسالت پیامبران، به ویژه پیامبر اسلام ﷺ که با پیامی جاودانه همراه بود، رسالتی است بر دوش همه ما. رسالتی که روح دعوت پیامبران و جوهر حرکت بزرگ آنان است. رسالتی که بر پای آن جان‌های فراوانی فدا شدند و قلب‌های بسیاری شکسته شد و انسان‌های بزرگی، به اخلاص، جان و پیمان خویش بر سر آن نهادند. موفقیت یا شکست مبلغان و برنامه‌سازان تبلیغاتی در رسیدن به اهداف خود، به پنج عامل وابسته است: انگیزه مبلغ، محتوای تبلیغ، ویژگی‌های مبلغ، ابزارهای تبلیغ و شیوه تبلیغ. در اسلام، همه این عوامل مورد توجه قرار دارند (ر.ک: محمدی ری شهری، ۱۳۸۰، ص ۱۹).

درباره شناخت زمان و مکان در راستای تبلیغ، توجه و عمل به این توصیه‌ها می‌تواند مفید باشد: «شما پیام‌گزار دینی بنابر وظیفه و مسئولیتی که دارید، سعی کنید آگاه‌ترین مردم به زمان خویش باشید، تطبیق و هماهنگ‌سازی شیوه‌ها، ابزارها و محتوای تبلیغ با نیازمندی‌ها و پرسش‌های مخاطبان، بهره‌گیری از روش‌ها و ابزارهای نوین اطلاع‌رسانی و تبلیغات مانند: رسانه‌های تصویری، رایانه، پوشش و آراستگی ظاهری متعارف و متناسب با محیط و عصر،

ارتباط علمی و مشورت با عالمان آگاه و زمان شناس و معاشرت و ارتباط دو ستانه و صمیمانه با طبقات و گروه‌های مختلف مردم» (نگارش، مقیمی فرد و رحمتی، ۱۳۸۳، صص ۹۵-۹۶).

یک مبلغ خوب می‌تواند ضمن هر یک از شیوه‌های تبلیغ، با معرفی الگوهای شایسته در زمینه موضوع تبلیغاتی خود برای مخاطب، تقریب به ذهن ایجاد کند. بنابراین برای معرفی اسلام نیز می‌توان از همین شیوه بهره برد. بهترین الگو در باب معرفی اسلام که می‌توان از آن نام برد، وجود مقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌باشد که آیه «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا» (احزاب/ ۲۱) مؤید این مطلب است. «نقش الگوها در پرورش، همانند نقش اساتید در آموزش است. الگوها، سرمشق‌های تربیت و تکامل، در مسیر دشوار انسان کامل شدن هستند. تربیت‌های علمی بدون وجود الگو، رهنمون‌هایی خشک و بی‌روحند که ثمره‌ای بس ناچیز دارند. از این رو، ما نیازمند الگوهای صالح هستیم چرا که این الگوها در رشد و بارآوری جوامع، از ده‌ها ساعت سخنرانی و صدها مقاله، نافذتر و پربارترند» (نگارش، مقیمی فرد و رحمتی، ۱۳۸۳، صص ۱۴۸-۱۴۷).

نقش انقلاب اسلامی ایران در ارائه یک الگوی عملی برای استقلال ملت‌ها بر مبنای دین و ایمان و مبارزه با مستکبران را نیز نباید نادیده گرفت. در این زمینه، طی مصاحبه انجام گرفته بازگذاشتی (رهبر جنبش اسلامی نیجریه) که در همایش «امام خمینی، فلسطین و خاورمیانه» که در سال ۱۳۸۴ برگزار شده بود، ایشان مطرح می‌کنند که انقلاب اسلامی تأثیر شگرفی نه تنها بر مسلمانان بلکه بر پیروان سایر ادیان حتی کسانی که پیرو هیچ دین و مذهبی نبوده‌اند، گذارده است. زیرا سرکوب ظلم، بخشی از هدف انقلاب بوده است. مردم ستمدیده در تمام دنیا انقلاب اسلامی را سرمشق خود قرار دادند. چرا که انقلاب اسلامی نشان داد که قدرت در دست مردم است و این انقلاب اسلامی بود که باعث شد مردم در کشورهای نظیر نیکاراگوئه، هائیتی و فیلیپین بیدار شوند. آن‌ها به این مسئله پی بردند که قدرت در دست مردم است و مبارزه و انقلاب بدون سلاح و با بسیج و اتحاد مردم امکان پذیر است (ر.ک: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۴، صص ۲۲-۳۵).

مقام معظم رهبری در سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی علیه السلام در تبیین نقش ایشان در زمینه اسلام ناب فرمودند: «اسلام سعادت مردم را دنبال می‌کند. اسلام با فساد و ظلم و تبعیض مخالف است. اسلام برای رفاه مردم در کنار معنویت مردم به میدان آمده است. امام این را از آغاز شروع مبارزات تا تشکیل نظام اسلامی و تا آخر عمر، مکرر بیان کرد. در طول دوران استعمار، دشمنان اسلام و دشمنان بیداری ملت‌های اسلامی، تبلیغ می‌کردند که اسلام معنوی و اسلام اخلاقی از اسلام سیاسی جداست. امروز هم همین را تبلیغ می‌کنند. امروز هم دستگاه‌های تبلیغاتی دشمن و جبهه دشمن نظام اسلامی با انواع و اقسام و سایل تبلیغاتی سعی می‌کند اسلام سیاسی و اسلام عدالتخواه و اسلام اجتماعی را به عنوان چهره‌ای خشن در دنیا معرفی کند و مردم را به اسلام منزوی، اسلام تسلیم طلبانه و اسلامی که در مقابل متجاوز و ظالم و زورگو هیچ عکس‌العملی از خود نشان نمی‌دهد، سوق دهد. امام این را شکست و این انگاره دروغین از اسلام را باطل کرد و اسلام ناب را مطرح نمود» (۱۳۸۲/۳/۱۴، khamenei.ir).

رهبر معظم انقلاب در زمینه معرفی اسلام ناب به عنوان یک الگوی مناسب شناخته می‌شوند. ایشان در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری فرمودند: «ما بایستی تلاش کنیم، یعنی در نظام جمهوری اسلامی، کار بزرگ و مهم این است که ما همه - هر کسی در هر نقطه‌ای قرار دارد که توانی در این زمینه دارد - باید تلاشمان این باشد که

اسلام ناب را مطرح کنیم، اسلام طرفدار مظلوم و ضد ظالم را در دنیا مطرح کنیم. همان جوانی که در اروپاست، یا در آمریکاست، یا در مناطق خیلی دوردست است، از این خصوصیت مبتهج می‌شود، به هیجان می‌آید که معلوم بشود اسلام عبارت است از: نیرویی، انگیزه‌ای، فکری که علیه ظالمین و ستمگران و به نفع مظلومین حرکت می‌کند، برنامه دارد و این را وظیفه خودش می‌داند. اسلام طرفدار عقلانیت، اسلام فلسفه‌های عمیق، اسلام تفکر، اسلامی که در قرآن این همه به عقل و فکر و مانند اینها اهمیت داده شده را معرفی کنیم؛ اسلام طرفدار عقلانیت و ضد قشری‌گری، ضد تحجر، ضد اسیر اوهام و تخیلات خود شدن - که کسانی به نام اسلام این چیزها را دارند - اسلام ناب را نشان بدهیم، بگویم اسلام، این است؛ اسلام متعهد در برابر لابلالی‌گری» (khamenei.ir/12/21/1393).

یکی دیگر از بهترین الگوهای اسلامی، شیخ ابراهیم زکراکی می‌باشد. به گزارش «شیعه نیوز»، یکی از دانش‌آموختگان نیجریه‌ای جامعه المصطفی در نشست با مسئولان معاونت بین‌الملل حوزه‌های علمیه خاطر نشان ساخت: «تعداد شیعیان قبل از انقلاب، انگشت شمار بود که از خود نیجریه هم نبوده‌اند، اما در حال حاضر تعداد آن‌ها بالغ بر ۲۵ میلیون نفر است که در حوزه علمیه قم بیش از ۱۲۰ نفر از جوانان نیجریه‌ای و تعدادی هم در دانشگاه تهران در حال تحصیل علوم دینی و دانشگاهی هستند. در واقع ۲۵ میلیون شیعه نتیجه تلاش شیخ زکراکی می‌باشد» (شیعه نیوز، ۱۳۹۴/۱۰/۲). در ادامه به برخی از شیوه‌های معرفی اسلام توسط پیامبر ﷺ پرداخته می‌شود.

۱. تلاوت آیات قرآن

نخستین و ساده‌ترین روشی که پیامبر ﷺ دنبال کردند، همان قرائت قرآن و بیان آن به صورت ساده بود. آیات قرآنی که توسط ایشان قرائت می‌شد، شنونده را سخت تحت تأثیر قرار می‌داد. در خود قرآن سفارش‌های اکیدی بر خواندن آیات شده که دلیل آن همان تأثیر به‌سزایی است که در خواننده و شنونده بر جای می‌گذارد (حر، ۱۳۸۳، ص ۷).

۲. ارسال نامه و مکاتبه

یکی دیگر از روش‌های تبلیغاتی پیامبر اعظم ﷺ، ارسال نامه بود. پس از صلح حدیبیه، ایشان فرصتی پیدا کردند تا حکام عرب و پادشاهان کشورهای بزرگ را به سوی اسلام دعوت کنند. تعداد نامه‌های پیامبر ﷺ را مورخین به اختلاف نوشته‌اند: یعقوبی چهارده نامه، مسعودی هفت نامه و طبری شش نامه (ر.ک: همان، ص ۷).

در دنیای امروز شاهد این گونه تبلیغات هستیم که از آن جمله نامه‌های رهبر معظم انقلاب به جوانان غربی می‌باشد. به گزارش خبرگزاری تسنیم در واقع رهبر معظم انقلاب با نگاشتن نامه، رسانه جدیدی را برای گفت‌وگوی مستقیم با جوانان غربی به کار گرفته‌اند که می‌تواند با پاسخ متقابل آن‌ها همراه شود و حتی باب گفت‌وگوی بی‌واسطه جوانان غربی را با رهبر معظم انقلاب فراهم سازد. همچنین با توجه به این که امروزه در سایه گسترش رسانه‌های نوین، شبکه‌های اجتماعی گسترده و جدیدی برای انتقال بی‌واسطه پیام به‌خصوص برای نسل جوان فراهم شده است، بنابراین ابتکار رهبر معظم انقلاب در نگارش نامه امکان استفاده از این فرصت استثنایی را نیز فراهم کرده است (ر.ک: کاظم زاده، ۱۳۹۴/۹/۱۰).

۳. معماری

از دیگر ابزارهای تبلیغ فرهنگ دینی، معماری است. اصول حاکم بر ساخت و ساز اماکن و نحوه ارتباط آنها با هم، تأثیر ویژه‌ای بر ذهنیات، خلیات و منش افراد دارد. هنر معمار، نظم دادن به فضا است و از آنجا که این هنر از دین و دین باوری سرچشمه می‌گیرد، این نظم از فضای مادی به فضای معنوی گسترش می‌یابد و از طریق قدسی شدن فضا، انسان، خود را در حضور خدا می‌بیند. نوشته‌های دینی در معماری، اماکن زندگی و عبادت را به کانون‌های تبلیغ غیر مستقیم دین تبدیل می‌کند و یاد خدا را در متن زندگی و عبادت مردم، همواره مطرح می‌سازد. یکی از محققان باستان شناس، رازهای نهفته در معماری اسلامی را این گونه بیان می‌کند: «معماری سنتی انسان را به مشاهده و شهود سوق می‌دهد... حالت انحنای و قوسی بودن در معماری اسلامی، معنای عمیق و خاصی می‌تواند داشته باشد و منتهی شدن حرکت‌ها را به یک نقطه پایانی نشان می‌دهد و این نوعی بینش توحیدی است. این انحنای بیشتر در شکل گنبد‌ها، محراب‌ها، سردرها، ایوان‌ها و قسمت‌هایی از رواق‌ها وجود دارد که خود تداعی کننده روح تسلیم و رکوع، در برابر ذات پاک خداوند است» (نگارش، مقیمی فرد و رحمتی، ۱۳۸۳، ص ۲۱۰).

۴. ساختن مساجد اسلامی

از دیدگاه قرآن کریم و روایات مأثوره از نبی اکرم ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام مساجد از ارزش و عظمت خاصی برخوردارند. در بسیاری از آیات قرآن، مسلمانان به تکریم و احترام مساجد دعوت شده‌اند و برای تعطیلی مسجد و تخریب آن عذاب‌های سختی در نظر گرفته شده است. قرآن عمارت مسجد را حق مومنان و پاسداری از حریم مقدس مساجد را ضروری و یکی از دلایل تشریح جهاد را پاسداری از حریم مساجد دانسته است. مسجد در میان مسلمانان از اولین روزی که تأسیس شد تنها مرکز دعا و نیایش و نماز نبود بلکه همراه با نماز در نشر فرهنگ غنی اسلام و از بین بردن شرک در جامعه اسلامی، بسیج مردم علیه ظلم و ستم، شعایر اسلامی، امر به معروف و نهی از منکر، مواعظ، فراگیری علوم اسلامی و هدایت مردم به صلاح و اصلاح نقش زیربنایی و اساسی داشته است. ارشاد از مهم‌ترین اموری بوده است که در مساجد انجام می‌گرفته است (ر.ک: بی‌نام، ۱۳۶۹، صص ۶۹-۹۸).

امام خمینی علیه‌السلام در این زمینه می‌فرماید: «مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش حرکت‌های اسلامی بود. از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می‌شده است» (امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۶، ص ۴۹).

مسجد یکی از مهم‌ترین و فعال‌ترین کانون‌های ارتباطات سنتی در ایران بعد از اسلام بوده است. در صحبت از مسجد، نقش منبر به‌عنوان یک رسانه عمومی، به موضوع مهمی برای بررسی و مطالعه تبدیل می‌شود. در واقع، اهمیت و اعتبار مسجد به‌عنوان یک کانون ارتباطی، در منبر تجسم می‌یابد (ر.ک: اصغری و کوثری، ۱۳۹۲، ص ۵۷).

۵. خطابه و موعظه

«یکی دیگر از روش‌های دعوت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم خطابه و موعظه‌هایی بود که متناسب با شرایط خاص شنوندگان ایراد می‌شد» (حر، ۱۳۸۳، ص ۷).

امام راحل علیه السلام در این زمینه خطاب به ائمه جمعه و جماعت می‌فرماید: «سعی کنید مطالعه کنید که در خطبه‌های تان چه می‌خواهید بگویید، امیدوارم اسلام به دست شما منتشر شود تا مقدمه‌ای شود برای ظهور حضرت مهدی علیه السلام» (امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۱۶، ص ۱۵۶).

۶. تصویرسازی

شامل فیلم، نقاشی، عکس، اسلاید، گرافیک، کاریکاتور می‌باشد. مسئله تصویر اسلام در رسانه‌های تبلیغاتی غرب، در روزگار ما اهمیتی ویژه یافته است. زیرا رسانه‌های تبلیغاتی غرب، آینه جوامع غربی‌اند و از این طریق می‌توان، نگره غرب نسبت به اسلام و مسلمانان را کشف و درک کرد. دولت‌ها، سیاستمداران و دستگاه‌های تبلیغاتی غربی، برای دستیابی به اهداف خود از ابزارها و شیوه‌های متنوع تبلیغی، بهره می‌گیرند. مطالعات متعدد نشان داده است که وقوع برخی حوادث مرتبط با مسلمانان، موجب افزایش سطح اقدامات غیر واقع‌گرایانه می‌شود. به طور قطع می‌توان گفت که اسلام در بیشتر رسانه‌های تبلیغاتی غرب، خطری بزرگ برای تمدن غربی به حساب می‌آید و مسلمانان نیز عموماً گروه‌هایی خشونت طلب و تندرو که جهاد را پیشه خود قرار داده و به چند همسری (تعدد زوجات) اعتقاد دارند و مخالف سکولاریسم و آمیختگی با دیگر مردم هستند، شناخته شده‌اند (ر.ک: مرادی، ۱۳۸۴، ص ۲۵).

«حوادث یازدهم سپتامبر، نقش سرنوشت‌سازی در تحکیم و تثبیت نگره منفی نسبت به اسلام و مسلمانان داشته است؛ برای مثال، پس از این حوادث بود که اسلام و مسلمانان در نظر بسیاری سیاستمداران قومیت‌گرا و محافظه‌کار به دشمن اصلی تبدیل گردید، زیرا ساختار ایدئولوژیک قومی راست‌گرایان در جوامع غربی، نیازمند دشمن خارجی است تا توجهات را از مشکلات و تضادهای داخلی به نقطه‌ای انحرافی سوق دهد و نیز دست‌مایه کسب مشروعیت سیاسی شود» (مرادی، ۱۳۸۶، ص ۲۹).

موضوع رسانه‌های نوین، عملکرد و آثار آن‌ها را هر گونه که بررسی کنیم، بی‌شک موضوعی بسیار مهم است و ما باید به عنوان متولیان دین جامعه، موضع خود را روشن و حکم تعامل با آن را تبیین کنیم.

۷. چاپ کتاب‌های اسلامی و افزایش مؤسسات انتشاراتی و چاپ‌خانه‌ها

به نظر آیت الله محمد واعظ زاده، مطالعه کتاب و سنت و معاشرت با علمای اسلام توسط خاورشناسان و انتقال آن در نوشته‌هایشان، باعث انتشار اسلام در غرب می‌گردد (ر.ک: گفت‌وگو با آیت الله حاج شیخ محمد واعظ زاده، ۱۳۸۹، ص ۵۲).

۸. مناظره

مناظره و احتجاج از دیرباز در مجامع فرهنگی مسلمانان رواج داشته است. بلکه باید گفت: از همان روزگاران صدر اسلام که یهود و نصارا به حضور پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله می‌رسیدند آغاز گشت و رواج یافت. مناظره موضوعی بسیار با اهمیت است ولی امری است بسیار ظریف و حسّاس و سودمند و گاه زیانبار. اگر به صورتی درست انجام پذیرد، از

مهم‌ترین کارهای علمی-فرهنگی-دینی و سیاسی است و اگر به صورتی غیر صحیح و نامناسب انجام پذیرد، نتیجه عکس خواهد داشت (ر.ک: بی‌نام، ۱۳۷۱، ص ۳۲۲).

امام صادق علیه السلام یاران خود را به گفتگوی مسالمت‌آمیز و منطقی با مخالفان دعوت می‌کنند و می‌فرمایند: «خَاصِمُوهُمْ وَبَيْنَا لَهُمُ الْهَدَى الَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَبَيْنَا لَهُمْ ضَلَالَتُهُمْ وَبَاهِلُوهُمْ فِي عَلِيٍّ علیه السلام» (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۱۰، ص ۴۵۲)؛ با آنان به مناظره پردازید و راه‌های رسیدن به حقیقت را روشن سازید حقیقتی که بر آن هستید و همچنین گمراهی آنان را آشکار نمایید و درباره حَقانیت امیرمؤمنان علی علیه السلام با آنان، به مباحله بنشینید.

۹. برگزاری جشن‌ها و عزاداری‌های اسلامی

در مجالس عزای حسینی، ارزش‌ها و پیام‌های عاشورا که همان ارزش‌ها و پیام‌های دین است، احیا و ترویج می‌گردد. در عاشورای حسینی، مبلغان و مداحان بی‌شماری در سراسر جوامع شیعی، بسیج می‌شوند تا معارف دین و پیام عاشورا را به مردم بازگویند. در ایام عزاداری، این پیام‌ها مکرر و به شیوه‌های گوناگون برای عزاداران القا می‌گردد که در نهادینه شدن آن در ذهن‌ها و دل‌ها بسیار مؤثر است. اهمیت امر به معروف و نهی از منکر، آزادمردی، عزت نفس، شجاعت، موج شکنی، غیرت دینی، ترجیح دین و عقیده بر خود، وفاداری بی‌مانند به پیشوا، نظم و انضباط، رعایت اصول انسانی حتی در حق دشمن، عشق به نماز، دعا و مناجات، و توبه دسته‌ای از ارزش‌های دینی است (ر.ک: دانش، ۱۳۸۹، صص ۵۱-۵۲).

۱۰. استفاده از فضاهای مجازی

با ظهور رسانه‌های نوین و در صدر آن اینترنت، پس از گذشت اندک زمانی، اشتیاق نهادهای دینی در بهره‌گیری از این رسانه نیز قابل پیش‌بینی بود؛ چنان‌که اکنون وب‌سایت‌ها، وبلاگ‌ها، و شبکه‌های اجتماعی با محوریت مسائل مذهبی در فضای مجازی قابل مشاهده است. تا پیش از ظهور رسانه‌های نوین، ادیان گوناگون و به‌ویژه اسلام از شیوه‌ها و ابزار گوناگون برای تبلیغ و ارتباط با پیروان خود استفاده می‌کردند (ر.ک: اصغری و کوثری، ۱۳۹۲، صص ۵۷-۵۶).

«از ویژگی‌های فضای مجازی ایجاد فضای آزاد برای بیان افکار و اندیشه است. دینمداران و متفکران دینی مجال طرح و بیان افکار و اندیشه را پیدا می‌کنند» (جمشیدی، ۱۳۸۹، ص ۱۸۰).

۱۱. مبارزه با انحرافات و خرافات

یکی از مشکلات پیشرفت و تکامل هر اجتماعی، انحرافات و خرافاتی است که گریبان‌گیر جامعه می‌شود و مبلغان هر عصری وظیفه دارند مردم را در این زمینه آگاه کنند و با انحرافات و خرافات موجود مبارزه نمایند. نخستین وظیفه پیام‌گزاران دینی در این زمینه شناخت انحرافات و خرافات و مبارزه ریشه‌ای با آنهاست (ر.ک: نگارش، مقیمی فرد و رحمتی، ۱۳۸۳، ص ۱۰۰).

علامه محمدتقی جعفری خردورزی، واقع بینی، نگرش انتقادی، تعامل دین و دینداری با واقعیات، آینده‌نگری و رهایی از قید پیش‌داوری‌ها و اصول اثبات و فهم‌ناپذیر را از کلیدی‌ترین عوامل مبارزه با خرافات می‌داند (ر.ک: همایون مصباح، ۱۳۸۸، ص ۱۹۶).

امام در نامه‌ای به آقای قدیری، برای برون رفت حوزه از بن بست علمی، فضلالی حوزه را به مبارزه با خرافه و تحجّر فرا می‌خواند: «ما باید سعی کنیم تا حصارهای جهل و خرافه را شکسته تا به سرچشمه زلال اسلام ناب محمدی ﷺ برسیم و امروز غریب‌ترین چیزها در دنیا همین اسلام است و نجات آن قربانی می‌خواهد و دعا کنید من نیز یکی از قربانی‌های آن گردم» (رضوی، ۱۳۸۸، ص ۱۲۴).

۱۲. مهاجرت روز افزون مسلمانان به کشورهای غربی

یکی از گزینه‌های مورد نظر استاد واعظ زاده در زمینه فرصت‌های فراروی جهان اسلام، مهاجرت روز افزون مسلمانان به کشورهای غربی، از جمله به انگلستان، فرانسه، آلمان، آمریکا، کانادا و نقاط دیگر و صحت عمل و رفتار آن‌ها در بین مردم آن کشورها می‌باشد که از نظر ایشان این امر باعث گرایش برخی از آنان به اسلام گردیده و می‌گردد (ر.ک: گفت‌وگو با آیت الله حاج شیخ محمد واعظ زاده، ۱۳۸۹، ص ۵۲).

۱۳. ترجمه قرآن و نهج البلاغه و آثار علمی مسلمانان به زبان‌های دیگر

آیت الله حاج شیخ محمد واعظ زاده بر این باور است که ترجمه کتب قرآن و نهج البلاغه و سایر آثار علمی مسلمانان به زبان‌های مختلف باعث می‌شود که خوانندگان با مطالعه این کتاب‌ها به ارزش اسلام واقعی در جهان پی برده و پذیرش را به دنبال خواهد داشت (ر.ک: همان، صص ۵۲-۵۳).

۱۴. یادگیری صحیح معارف اسلامی و آموزش به دیگران

اسلام بر اهمیت عنصر آگاهی و عقلانیت، توصیه و تأکید بسیار نموده است، به گونه‌ای که مفهوم «علم» و مشتقات آن قریب ۸۸۰ بار در قرآن آمده است. علاوه بر این به صراحت در متون روایی، واجب بودن کسب علم برای هر مسلمانی مورد تأکید قرار گرفته است (ر.ک: نکوئی سامانی، ۱۳۸۷، ص ۷۷). یکی از بهترین راه‌های معرفی معارف اسلامی، یادگیری علوم ائمه علیهم‌السلام می‌باشد.

نتیجه‌گیری

با توجه به روش‌های فراوانی که در زمینه معرفی اسلام وجود دارد و رسالتی که بر دوش همه افراد، علی‌الخصوص عالمان دین می‌باشد، نباید در مورد این امر مهم، لحظه‌ای غافل شد. ثمره عمل به این رسالت و تلاش برای احیای دین، بیداری اسلامی خواهد بود که این خود منجر به آشکار شدن ادعاهای دروغین گروه‌های تروریستی که با نام اسلام وارد میدان شده‌اند، خواهد شد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که حوزه‌های علمیه در این مسیر گام‌های محکم‌تری بردارند. مبلغان بیشتری را تربیت کرده و از روش‌های مدرن تبلیغاتی و به عبارت دیگر از روش‌های به روز در زمینه تبلیغات استفاده کنند و جوانان را که قشر آسیب‌پذیرتری می‌باشند، به عنوان مخاطبین خاص خود مورد توجه قرار دهند.

منابع

* قرآن کریم.

۱. اصفهانیان، سعید؛ راه فردا در مقایسه اسلام ناب محمدی ﷺ با اسلام آمریکایی، ویژه مسابقات فرهنگی سال ۱۳۹۱، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور.
۲. خمینی، روح الله؛ صحیفه نور، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ج ۶، ۱۶، ۲۰، ۲۱، بهمن ۱۳۶۱.
۳. ربانی، هادی، موسوی، سید محسن؛ آینه یادها، قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، چاپ چهارم، ۱۳۸۲.
۴. سبحانی، جعفر؛ مناظره‌های معصومان، قم، توحید، ۱۳۹۲.
۵. مجلسی، محمدباقر؛ بحارالانوار، بیروت، مؤسسه الوفاء ج ۱، ۱۰، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.
۶. محمدی ری شهری، محمد؛ تبلیغ بر پایه قرآن و حدیث، قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۸۰.
۷. نگارش، حمید، مقیمی فرد، سید علی، رحمتی، رضا؛ تبلیغ دین از منظر دین، قم، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۳.
۸. بی نام؛ هولوکاست و اسلام ستیزی، دفتر انتشارات اسلامی (وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم).

مقاله‌ها

۱. اصغری، صالح، کوثری، مسعود؛ «وبلاگ‌های دینی روحانیان در ایران، ارزیابی الگوی هرم سه سطحی»، معرفت فرهنگی اجتماعی، شماره ۲، سال ۴، بهار ۱۳۹۲.
۲. بیات، حجت الله؛ «ضرورت تبلیغ دین از رسانه‌های نوین»، مبلغان، شماره ۹۲، خرداد و تیر ۱۳۸۶.
۳. پویا، حسن؛ «تبلیغ؛ رسالت پیامبرانه»، بینات، شماره ۵۸، سال ۱۵، ۱۳۸۷.
۴. جم‌شیدی، حسن، «به دنبال حقیقت در جهان مجازی ارتباط حوزه با جهان اسلام»، حوزه، شماره‌های ۱۵۵ و ۱۵۶، بهار و تابستان ۱۳۸۹.
۵. حر، سید حسین، «نقش مسلمانان در پیدایش مدارس تا پایان قرن پنجم هجری»، آینه پژوهش، شماره ۸۷ مرداد و شهریور ۱۳۸۳.
۶. حسینی بلخایی، سید غلامحسین؛ «روش‌های تبلیغی پیامبر اکرم ﷺ».
۷. دانش، محمدقدیر؛ «چگونگی تأثیرگذاری عزاداری حسینی در زنده نگه داشتن دین»، معرفت، شماره ۴، ۱۳۸۹.
۸. دیوسالار، مجید؛ «اسلام و غرب: تعامل یا تقابل»، پگاه حوزه، شماره ۳۱۱، مهر ۱۳۹۰.
۹. ذوعلم، علی؛ «روحانیت و مدیریت اجرایی»، پگاه حوزه، شماره ۲۰۱، بهمن ۱۳۸۵.
۱۰. رضوی، عباس؛ «آسیب‌های خرافه بر کیان اسلام و تشیع»، حوزه، شماره‌های ۱۵۳ و ۱۵۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۸.
۱۱. سیدیان، سید مهدی؛ «مؤلفه‌های جهانی شدن اسلامی»، معرفت، شماره ۱۶۹، سال ۲۰، دی ۱۳۹۰.
۱۲. مرادی، مجید؛ «غرب و اسلام ستیزی در رسانه»، پگاه حوزه، ۱۳۸۴.
۱۳. «برداشت‌های اروپایی از اسلام»، پگاه حوزه، ۱۳۸۶.

۱۴. مرتضوی، سیدمحمد؛ «تحول فرهنگی؛ کلید موفقیت حضرت مهدی (عج)»، معرفت، شماره ۱۳۰، سال ۱۷، مهر ۱۳۸۷.

۱۵. نکوئی سامانی، مهدی؛ «اسلام و جهانی شدن؛ تعامل یا تقابل؟»، معرفت، شماره ۱۰، ۱۳۸۷.

۱۶. واحد مخاطب شناسی معاونت بین الملل مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی؛ «انقلاب جهانی (مصاحبه با استاد شیخ ابراهیم زکراکی)»، حضور، شماره ۵۳، تابستان ۱۳۸۴.

۱۷. همایون مصباح، سید حسین؛ «نقش عالمان شیعه در خرافه‌زدایی در تاریخ معاصر»، حوزه، شماره‌های ۱۵۳ و ۱۵۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۸.

۱۸. گفت و گو با آیت الله حاج شیخ محمد واعظ زاده؛ «وحدت اسلامی و مرجعیت اهل بیت (ع)»، حوزه، ۱۳۸۹.

۱۹. بی نام؛ «دانش مناظره»، نشریه حوزه، شماره ۵۴، بهمن و اسفند ۱۳۷۱.

۲۰. بی نام؛ «عنصر تبلیغ در بیکره دین»، حوزه، شماره ۳۹، مرداد و شهریور ۱۳۶۹.

۲۱. بی نام؛ «گزیده‌ای از پژوهش‌های ارسالی شماره ۶۵ موضوع پژوهش ۱»، مهیار.

پایگاه اینترنتی

۱. شیعه نیوز، ۱۳۹۴/۱۰/۲.

۲. کاظم زاده، احمد؛ چرا رهبر انقلاب به جوانان غربی نامه نوشتند؟، خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۴/۹/۱۰.

۳. khamenei.ir، ۱۳۶۸/۴/۱۴ پیام به کنگره عظیم حج.

۴. khamenei.ir، ۱۳۸۹/۸/۲۴ پیام ولی امر مسلمین به حجاج بیت الله الحرام.

۵. khamenei.ir، ۱۳۸۲/۳/۱۴ بیانات در سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی (عج).

۶. khamenei.ir، ۱۳۹۳/۱۲/۲۱ بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری.